

Velika baštinska izložba »Visovac: Duhovnost i kultura na Biloj Stini« može se razgledati u Muzeju za umjetno

ŠEST STOLJEĆA VRIJEDNE BAŠTINE VISOVCA

Dugo pripremana velika izložba blaga riznice franjevačkog samostana Majke od Milosti s otoka Visovca u zagrebački Muzej za umjetnost i obrt prvi put dovodi stoljećima prikupljan i čuvan iznimno vrijedan korpus baštine ovog samostana, a otvorena je još do 2. veljače. Izložba predstavlja raskoš od oko 500 obnovljenih i restauriranih predmeta iz zbirki samostanske riznice, knjižnice i arhiva. Riječ je o jedinstvenom i golemom poduhvatu obnove samostanske baštine, koja je od 15. stoljeća sve do danas bila gotovo zastrta od očiju javnosti i koja je u Muzeju za umjetnost i obrt predstavljena u punini njena povijesnog značenja: vjerskog i duhovnog, kulturnog i umjetničkog, baštinskog i identitetskog.

Izložba »Visovac: Duhovnost i kultura na Biloj Stini« predstavlja baštinu spomenutog samostana, koja je u prigodi otvorenja izložbe obnovljena i restaurirana u radionicama Muzeja za umjetnost i obrt i Hrvatskog restauratorskog zavoda. Kroz deset izložbenih dvorana posjetiteljima je predstavljen stoljećima prikupljan i čuvan iznimno vrijedan korpus baštine ovog samostana. Jedan od obnovljenih predmeta je i gotički ophodni križ iz 14. stoljeća, kojim postav u MUO-u počinje. Najstariji je to liturgijski predmet u Muzejskoj zbirci franjevačkog samostana, koji datira i prije dolaska franjevaca na otočić.

Uloga franjevaca

Kako je u povodu otvorenja izložbe istaknula autorica i voditeljica izložbenog projekta dr. sc. Andelka Galić, cilj je projekta iznijeti spoznaje o dijelu iznimno vrijedne baštine Visovca, čije značenje nadilazi granice neposrednog geografskog i kulturnog okruženja. Istaknuto je njegovo značenje kao svetišta i kulturnog središta, gdje se, tijekom skoro šest stoljeća, unatoč velikoj geografskoj udaljenosti od intelektualnih i umjetničkih središta u kojima se kreirala likovna, pisana i glazbena kultura, brojnim

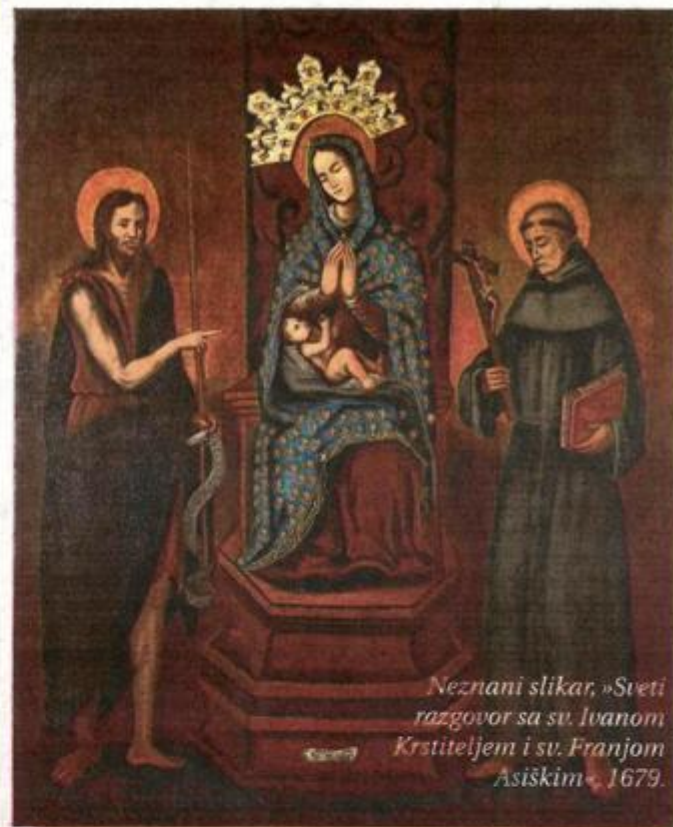
nitima i poveznicama na pozadinu jedne od najljepših hrvatskih veduta prenosio duh europskog kulturnog ozračja, zahvaljujući ulozi franjevaca kao naručitelja, marnih sakupljača, stvaralaca, koji su ovaj izniman baštinski korpus očuvali do naših dana.

Jezgra zbirke datira iz sredine 15. stoljeća, kad su franjevci Provincije Bosne Srebrene, povlačeći se pred osmanskim osvajanjima, mirnije utočište našli u napuštenom augustinskom samostanu usred Visovačkog jezera. Od skromnih početaka, u kraju koji je nedugo zatim došao pod osmansku upravu, kroz vrijeme ratova (Kandijski

Izložba predstavlja raskoš od oko 500 obnovljenih i restauriranih predmeta iz zbirki samostanske riznice, knjižnice i arhiva. Riječ je o jedinstvenom i golemom poduhvatu obnove samostanske baštine, koja je od 15. stoljeća sve do danas bila gotovo zastrta od očiju javnosti i koja je u Muzeju za umjetnost i obrt predstavljena u punini njena povijesnog značenja

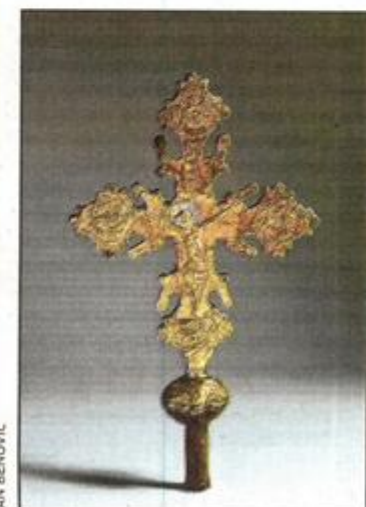
Detalj s izložbe

Neznani slikar, »Sveti razgovor sa sv. Ivanom Krstiteljem i sv. Franjom Asiškim«, 1679.

Izloženi su predmeti iz samostanskih zbirki slika, skulptura, liturgijskog posuda...

Procesijski križ, domaći majstor, 14. stoljeće

st i obrt do 2. veljače

i Morejski rat), kroz duga stoljeća obilježena osvajanjima i tudinskom vlašću, franjevci su na Biljoj Stini, usidrenoj između krčkih obala, uspjeli sačuvati iznimno vrijedno blago koje svjedoči o značenju Visovca kao duhovnog i kulturnog središta te odgojnog i obrazovnog zavoda te kao kuća novicijata od 1568. godine, a onda i drugih škola i učilišta koje su bile u samostanu.

Složeni projekt

Gotovo šest stoljeća prikupljano blago i dragocjenosti, koje su franjevci uspjeli sačuvati tijekom duge i burne povijesti obilježene osvajačkim ratovima i tudinskom vlašću, predstavljeno je na ovoj baštinskoj izložbi kroz odabir predmeta iz samostanskih zbirki slika, skulptura, liturgijskog posuda, devocionalija, liturgijskoga ruha, zavjetnih darova, knjižne, arhivske i glazbene građe. Otok Visovac poznat je kao jedna od najljepših hrvatskih veduta te kao odgojno, prosvjetno, kulturno i obrazovno središte hrvatske povijesti koje je kroz skoro šest stoljeća opstalo sa značenjem koje nadilazi topografiju kraja u kojem se nalazi. Trajni doprinos i krajnji cilj ove velike izložbe je predstaviti značenje ove vrijedne baštine, te obnovu umjetnina i skrb vezanu za njihovu daljnju sudbinu na Visovcu.

Na ovom složenom interdisciplinarnom izložbenom i nakladničkom projektu pune tri godine radio je tim vrsnih stručnjaka pod vodstvom muzejske savjetnice iz Muzeja za umjetnost i obrt dr. sc. Anđelke Galić. Realizaciji izložbe prethodili su opsežno trogodišnje istraživanje, kao i valorizacija i stručno-znanstvene obrade predmeta iz crkve Gospe od Milosti i samostanskih zbirki kroz sinergiju rada tima kustosa, konzervatora i restauratora iz Muzeja za umjetnost i obrt, restauratora i konzervatora iz Hrvatskog restauratorskog zavoda s područnim odjelima u Splitu,

Zadru i Dubrovniku, povjesničara umjetnosti, teologa, znanstvenika s Filozofskog fakulteta u Zagrebu i u Splitu, filologa, arhitekata, muzikologa s Odsjeka za povijest hrvatske glazbe u HAZU, Umjetničke akademije u Splitu i muzejskih stručnjaka – kustosa iz Muzeja za umjetnost i obrt predvođenih ravnateljem MUO-a Miroslavom Gašparovićem.

Monografija

Izložbu prati istoimena monografija, u kojoj je značenje Visovca predstavljeno kroz rad istaknutih muzejskih stručnjaka i vanjskih suradnika koji su radili na obradi zbirki i njihovoj valorizaciji. U toj su monografiji predstavljeni rezultati istraživanja i valorizacija cjeline, sagledane kroz odrednice duhovnosti i kulture, kroz obnovljene predmete iz samostanske riznice i artefakte koji posvjedočuju stoljetne veze Gospina otočica s najistaknutijim umjetničkim, obrazovnim i kulturnim središtima Europe.

Potporu i poseban doprinos trogodišnjem radu i zahtjevnim okolnostima odlaska na Visovac, kao i čuvanja te dopreme građe dao je bivši gvardijan Franjevačkog samostana Majke od Milosti fra Božo Duvnjak, koji je omogućio pristup građi i izvorima kroz posudbe i odobrenja predloženih konzervatorsko-restauratorskih zahvata te pružajući toplo gostoprimstvo istraživačima i timovima stručnjaka. Izuzetno velik doprinos i svekoliku potporu u realizaciji izložbe dala je Lada Bikić, dipl. iur., koordinatorica i tajnica projekta iz Muzeja za umjetnost i obrt. Izložbeni projekt realiziran je zahvaljujući inicijativi i financijskoj potpori Grada Zagreba i Ministarstvu kulture Republike Hrvatske.

Pripremila Kim CUCULIĆ
 Fotografije MUO/VEDRAN
 BENOVIĆ